

Advies van het Generale college voor de behandeling van beheerszaken (GCBB) aan de kleine Synode inzake de toetsingscriteria opgesteld door de kleine synode zoals genoemd in ordinantie 3-16-7.

Inleiding.

U heeft op 13 juni 2018 aan het GCBB gevraagd een voorstel te formuleren inzake de toetsingscriteria zoals genoemd in ordinantie 3-16-7. Onderstaand treft u dit voorstel aan.

Het voorstel omvat overwegingen vooraf die het kader en de uitgangspunten schetsen, een voorstel voor de criteria en een voorstel voor de procedure, omdat het GCBB meent dat de zorgvuldigheid jegens zowel de gemeente als de predikant gebaat is bij een combinatie van heldere criteria en een heldere procedure.

Overwegingen en uitgangspunten.

- Het gaat om een zwaarwegend belang voor het voortbestaan van de gemeente dat door het klassicale college voor de behandeling van beheerszaken (CCBB) moet worden beoordeeld.
- Het CCBB heeft volgens ordinantie 11, artikel 8 en artikel 3 lid 1 van Generale Regeling 12 Vermogensrechtelijke aangelegenheden (GR12) de mogelijkheid om een gemeente onder verscherpt toezien te plaatsen waarbij het college van de gemeente alsmede de kerkenraad gehouden zijn de aanwijzingen van het CCBB op te volgen. Het GCBB is bezig een richtlijn op te stellen voor verscherpt toezien.
- Artikel 3 lid 4 van GR12 spreekt van een situatie waarbij het CCBB vaststelt dat de gemeente niet meer aan haar verplichtingen zal kunnen voldoen, waarbij de gemeente is gehouden mee te werken aan die maatregelen, die naar het oordeel van het CCBB noodzakelijk zijn om, al dan niet tezamen met andere gemeenten, weer aan die verplichtingen te kunnen voldoen.
- De vermindering van de werktijd van de predikant of de beëindiging van de verbintenis met de predikant zijn mogelijke maatregelen om als gemeente weer aan de verplichtingen te kunnen voldoen.
- Artikel 3 lid 5 van GR12 geeft aan dat het GCBB bevoegd is richtlijnen op te stellen voor de wijze van vaststelling van insolventie.
- De richtlijn verslaggeving begroting en jaarverslaggeving PKN zoals door het GCBB vastgesteld op 30 oktober 2018 geeft duidelijke definities van de begrippen die een rol spelen bij het vaststellen of er sprake is van insolventie.

Criteria.

1. Er moet sprake zijn van structurele tekorten en deze tekorten moeten op basis van de meerjarenbegroting over maximaal 5 jaar tot insolventie leiden.
2. Van insolventie (niet meer aan de verplichtingen kunnen voldoen) is sprake als aan één van de twee volgende voorwaarden is voldaan:

- a. De vrije buffer is nul. Onder vrije buffer wordt verstaan: het totale eigen vermogen (algemene reserve + bestemmingsreserves + bestemmingsfondsen) minus de actiefwaarde van de kerkelijke gebouwen en installaties minus de bestemmingsfondsen (voor zover niet bestemd voor pastoraat). Deze definitie sluit aan bij het huidige classificatiemodel van het CCBB, waarbij het CCBB verscherpt toezien instelt.
 - b. De liquiditeit (liquide middelen plus beleggingen) is nul. Het moment waarop dit aan de orde is blijkt uit de meerjarenraming van de betreffende gemeente. Dit alles op basis van een jaarrekening/meerjarenraming die is opgesteld volgens de richtlijn verslaggeving PKN. Dit betekent dat de noodzakelijke voorzieningen zijn getroffen en er inzicht is in het eigen vermogen en dat dit eigen vermogen ook juist is bepaald.
3. Het CCBB heeft samen met de gemeente alle opties inzake te nemen maatregelen, niet zijnde vermindering werktijd predikant, verkend en is tot de conclusie gekomen dat werktijdvermindering de noodzakelijke maatregel is die insolventie kan voorkomen. Bij andere maatregelen moet onder meer worden gedacht aan:
- a. besparing op de kosten van eventuele andere betaalde arbeid;
 - b. afstoting of vervanging van kerkelijke gebouwen;
 - c. samenwerking met andere gemeenten bijvoorbeeld door detachering van de predikant. Het onderzoeken van deze optie moet plaatsvinden in samenspraak met het breed moderamen van de classicale vergadering;
 - d. verhoging van de baten uit vrijwillige bijdragen of andere bronnen.
4. Als blijkt dat werktijdvermindering van de predikant een noodzakelijke optie is, dan moet de vermindering van de werktijd door het breed moderamen van de classicale vergadering (BMCV) beoordeeld worden volgens dezelfde criteria als bij het beroepen van een nieuwe predikant zoals geformuleerd in ordinantie 3-3-1. Dit betekent dat de werktijd zodanig wordt verminderd dat een werktijd resteert, waarvoor de gemeente solvabel is.
5. In afwijking van het bepaalde in ordinantie 3-17-1 geldt voor de resterende werktijd niet de ondergrens van 33% van de volledige werktijd. Het kan in het kader van het voortbestaan van de gemeente een goede maatregel zijn om de predikant voor minder dan 33% werktijd in te zetten.

Noot: Criterium 1 schrijft duidelijk voor dat er sprake moet zijn van tekorten. Er kan echter een situatie zijn waarbij er nog wel genoeg vermogen is en er ook geen tekorten zijn, maar waarbij de gemeente zo klein is dat het opheffen van de gemeente aan de orde komt of dat organisatorische overwegingen leiden tot de noodzaak om de werktijd van de predikant te verminderen. In die situatie moet de werktijd van de predikant verminderd of de verbintenis met de gemeente beëindigd kunnen worden. Wij stellen voor om deze situatie mee te

nemen bij de procedure zoals het GCBB deze opstelt inzake het opheffen van een gemeente en inzake de werktijdvermindering wegens organisatorische noodzaak.

Procedure inzake het vaststellen en uitvoeren van vermindering werktijd predikant.

1. Het CCBB gaat in het kader van proactief toezicht het gesprek aan met de gemeente zodra zij voorziet dat verscherpt toezien mogelijk aan de orde komt.
2. Het CCBB stelt vast wanneer er sprake is van insolventie van de gemeente binnen 5 jaar (GR12 art 3-4) en stelt op grond hiervan verscherpt toezien in. Het stelt zowel het college en de kerkenraad van de gemeente als het BMCV hiervan schriftelijk op de hoogte met opgave van de ingangsdatum.
3. De kerkenraad brengt de toepassing van het verscherpt toezien ter kennis van de predikant(en) en eventueel aanwezige kerkelijke (mede)werkers. De betrokkenen worden er op gewezen dat onderzoek zal worden gedaan naar de mogelijke maatregelen ter voorkoming van insolventie, waaronder werktijdvermindering van betaalde krachten.
4. Het CCBB treedt in overleg met de kerkenraad en het college van kerkrentmeesters om te onderzoeken welke mogelijke maatregelen genomen moeten worden ter voorkoming van insolventie (zie criterium 2).
5. Bij het onderzoek naar de mogelijke maatregelen wordt in samenspraak met het BMCV de mogelijkheid van samenwerking met een andere gemeente onderzocht.
6. Indien werktijdvermindering van de predikant(en) één van de maatregelen is die genomen moet worden in het belang van het voortbestaan van de gemeente, stelt het CCBB binnen 6 maanden na de datum van het instellen van het verscherpt toezien vast welke werktijdvermindering moet plaatsvinden. Zij vraagt het BMCV om hier mee in te stemmen.
7. Na de instemming van het BMCV stelt het CCBB de omvang van de werktijdvermindering vast en bericht dit aan de kerkenraad. De kerkenraad bericht de vaststelling aan de predikanten(en) onder vermelding van de datum waarop het CCBB de noodzaak van de werktijdvermindering heeft vastgesteld. De kerkenraad stelt een werkplan op bij de verminderde werktijd en laat dit in overeenstemming met het bepaalde in ord 3-17-2 toetsen door het BMCV.
8. Indien meer predikanten aan de gemeente verbonden zijn, vraagt het BMCV advies aan de kerkenraad en de betrokken predikant(en) over de vraag van welke predikanten de werktijd verminderd zal moeten worden. Tenzij de adviezen van de betrokken partijen en het oordeel van het BMCV nadrukkelijk tot een ander besluit moeten leiden, wordt in eerste instantie de werktijd verminderd van de predikant die zich daarvoor vrijwillig meldt.
9. Het CCBB stelt met instemming van het BMCV vast per welke datum de werktijd van welke predikant met welk percentage wordt verminderd. Deze datum moet minstens één jaar liggen na de datum waarop is vastgesteld dat alleen door werktijdvermindering van de predikant de insolventie van de gemeente kan worden voorkomen.

10. Op grond van GR12, artikel 4, bericht het CCBB de kerkenraad dat zij de werktijdvermindering per <datum> moet verminderen als een maatregel die conform dit artikel noodzakelijk is. Tevens dat conform ordinantie 3-16-7 het BMCV heeft ingestemd met deze maatregel. Een afschrift van dit bericht wordt verstuurd naar de predikant(en), het BMCV en de Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen.
11. De predikant van wie de werktijd wordt verminderd of die van de gemeente wordt losgemaakt, kan bij de Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen een wachtgeld aanvragen volgens de regels die daarvoor gelden.

GCBB, 23 mei 2019.